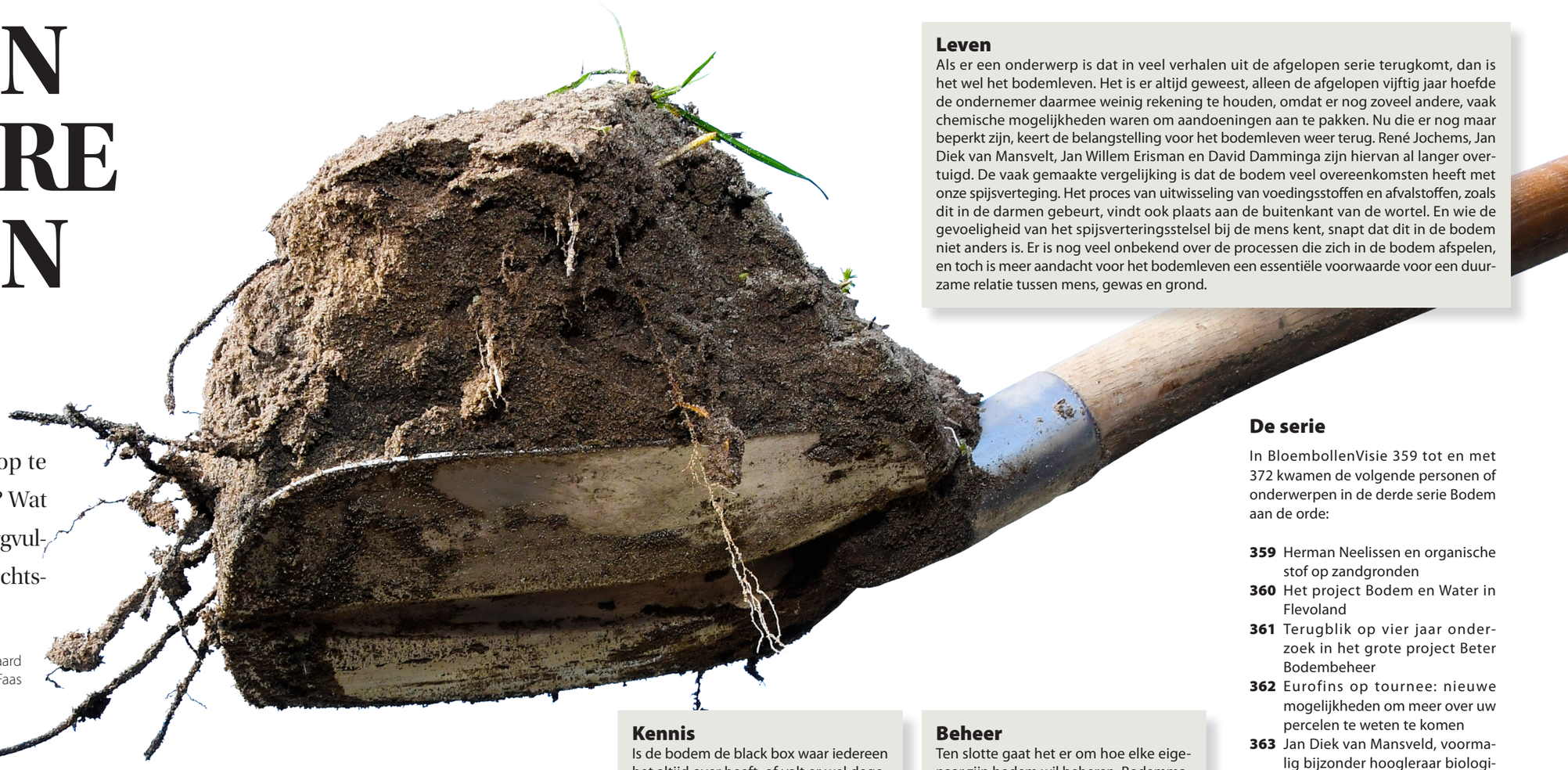
GROND IN HAPKLARE BROKKEN

Het afgelopen half jaar stond de bodem voor de derde keer in vijf jaar centraal in een serie artikelen. Tijd om de balans op te maken. Waar draait het nu eigenlijk om? Wat kan de ondernemer sowieso doen om zorgvuldig met zijn grond om te gaan? Vijf aandachtspunten, gebaseerd op de afgelopen serie.

Tekst: Arie Dwarswaard
Fotografie: René Faas

Leven

Als er een onderwerp is dat in veel verhalen uit de afgelopen serie terugkomt, dan is het wel het bodemleven. Het is er altijd geweest, alleen de afgelopen vijftig jaar hoefde de ondernemer daarmee weinig rekening te houden, omdat er nog zoveel andere, vaak chemische mogelijkheden waren om aandoeningen aan te pakken. Nu die er nog maar beperkt zijn, keert de belangstelling voor het bodemleven weer terug. René Jochems, Jan Diek van Mansvelt, Jan Willem Erisman en David Damminga zijn hiervan al langer overtuigd. De vaak gemaakte vergelijking is dat de bodem veel overeenkomsten heeft met onze spijsverteging. Het proces van uitwisseling van voedingsstoffen en afvalstoffen, zoals dit in de darmen gebeurt, vindt ook plaats aan de buitenkant van de wortel. En wie de gevoeligheid van het spijsverteringsstelsel bij de mens kent, snapt dat dit in de bodem niet anders is. Er is nog veel onbekend over de processen die zich in de bodem afspelen, en toch is meer aandacht voor het bodemleven een essentiële voorwaarde voor een duurzame relatie tussen mens, gewas en grond.

De serie

In BloembollenVisie 359 tot en met 372 kwamen de volgende personen of onderwerpen in de derde serie Bodem aan de orde:

359 Herman Neelissen en organische stof op zandgronden
360 Het project Bodem en Water in Flevoland
361 Terugblik op vier jaar onderzoek in het grote project Beter Bodembeheer
362 Eurofins op tournee: nieuwe mogelijkheden om meer over uw percelen te weten te komen
363 Jan Diek van Mansveld, voormalig bijzonder hoogleraar biologische landbouw en grondlegger van het Louis Bolk Instituut
364 Lector Duurzaam bodembeheer Gera van Os
366 Sierteler Geert op 't Hof zet in op een zo chemiearm mogelijke teelt en investeert daarbij in bodemleven
367 Thea van Beers over het onderzoek naar bodem resetten
368 Wijnand Sukkel legt uit wat er de komende vier jaar aan bodemonderzoek gaat gebeuren
369 De zorgen van Leendert Molendijk over de omgang met huurland
370 Directeur Jan Willem Erisman van het Louis Bolk Instituut
371 René Jochems van Groeibalans over aandacht voor het bodemleven
372 David Damminga over Soiltech, de bodembalansanalyse en Fytaforce

Kwaliteit

Positieve en negatieve handelingen van de ondernemer kunnen de bodemkwaliteit gemakkelijk beïnvloeden. Op zandgrond is de bodemkwaliteit te verbeteren door te investeren in organische stof. Herman Neelissen opperde hiervoor een plan waarmee al op beperkte schaal ervaring is opgedaan: organische stof meegeven tijdens het planten van de bollen. Goede organische stof is onder meer via compost in de grond in te brengen. Van Iersel in Biezenmortel zet zich in om een topkwaliteit compost te maken.
Op alle landbouwgronden in Nederland ziet Wijnand Sukkel de nadelige effecten van de mechanisatie. Zelfs op een jonge zeekleigrond in Flevoland komen al veel percelen voor met verdichting in de diepere grondlagen. In relatie tot de klimaatverandering kan een slechte bodemkwaliteit zorgen voor meer problemen in perioden met veel neerslag of juist langdurige droogte. Bij huurland kan er ook veel misgaan op het gebied van bodemkwaliteit. Leendert Molendijk adviseert verhuurders en huurders om met elkaar goed na te gaan hoe beide partijen op een zorgvuldige manier met het te huren land kunnen omgaan. Uiteindelijk is het in beider belang dat de kwaliteit op orde blijft.

Ziekten

De agrarische monoculturen zorgen niet alleen voor risico's op ziekten en plagen in het bovengrondse gewas, maar kunnen ook ondergronds voor veel problemen zorgen. Decennialang waren er voldoende chemische mogelijkheden voorhanden om dergelijke aandoeningen adequaat te bestrijden. De afgelopen jaren is dat middelenpakket sterk ingekrompen. Dit betekent dat er gezocht moet worden naar bruikbare alternatieven. Een ervan is mogelijk het bodem resetten, dat sinds 2015 in onderzoek is en waarin de bloembollensector ook participeert. Thea van Beers van Agrifirm ziet na twee jaar onderzoek positieve resultaten, maar er leven ook nog de nodige vragen. Deze kunnen mogelijk in een vervolgonderzoek van een antwoord worden voorzien. Een andere strategie is om vooraf te weten wat een teler kan verwachten als hij een gewas op een perceel wil gaan telen. Eurofins Agro (voorheen BLGG) trok afgelopen najaar het land door om te laten zien wat er aan monsternames mogelijk is. Nieuwe technieken helpen Eurofins Agro en daarmee de teler om steeds nauwkeuriger na te gaan waar zich welke aandoening voordoet. De kennis die dit oplevert zouden verhuurder en huurder veel meer met elkaar moeten delen, vindt Leendert Molendijk.

Kennis

Is de bodem de black box waar iedereen het altijd over heeft, of valt er wel degelijk informatie uit de bodem te halen? Het antwoord op het tweede deel van de vraag is positief en komt in diverse afleveringen uit de laatste serie aan de orde. Tijdens de al genoemde tournee van Eurofins Agro werd duidelijk dat deze instantie tegenwoordig veel meer kan dan alleen maar de gehalten aan mineralen en organische stof meten. Via nieuwe technieken is er veel meer inzicht te krijgen in de perceelsituatie, bijvoorbeeld over droge en natte plekken of lage en hoge plekken. Wie meer wil weten over het aanwezige bodemleven, kan via Soiltech analyses laten uitvoeren. Ook Groeibalans en Eurofins Agro bieden op dit gebied mogelijkheden. Ten slotte heeft het vierjarige onderzoeksproject Beter Bodembeheer een schat aan informatie opgeleverd, die te vinden is via www.beterbodembeheer.nl. Kennis over de relatie tussen groenbemesters en bodemgebonden ziekten is te vinden via www.akkerweb.nl.

Beheer

Ten slotte gaat het er om hoe elke eigenaar zijn bodem wil beheren. Bodemmanagement is meer dan een mooi begrip, het zou een vanzelfsprekend onderdeel moeten zijn van het totale management van het bedrijf. Als het bedrijf voldoende medewerkers telt, ga dan eens na wie de beste bodemmanager zou zijn. En laat die persoon dan ook de visie van Jan Willem Erisman eens meenemen, die uitgaat van de plaats van agrarische grond in het grotere geheel van zijn omgeving. Een interessante vraag, die weer een heel ander licht kan werpen op de relatie tussen de ondernemers en zijn buren.

De twee eerdere series verschenen van september 2012 tot en met februari 2013 en van september 2014 tot en met februari 2015. De artikelen uit alle Bodem-series zijn te vinden op www.bloembollenvisie.nl onder de knop Dossiers.